duiding

Toekomstvisie antibioticumgebruik in de veehouderij

duiding

Diergeneeskunde zet grote stap in strijd tegen antibioticaresistentie

12 MEI 2014 – LAATST BIJGEWERKT OM 4 APRIL 2020 15:53

Het totale antibioticumgebruik bij dieren halveren tegen 2020, en op termijn volledig komaf maken met onnodig gebruik van antibiotica in de diergeneeskunde. Dat is de straffe doelstelling waar de veehouderij in ons land zich - zonder dictaat van de overheid - achter schaart. Het kenniscentrum AMCRA vertolkt met haar plan voor 2020 de visie van de landbouworganisaties, de mengvoederindustrie, de dierenartsen, de geneesmiddelenfabrikanten en de wetenschap. Tien actiepunten zijn de bouwstenen van een rationeel antibioticumbeleid in de diergeneeskunde. “Sinds de opstart van AMCRA hebben we de geesten zien rijpen zodat we vandaag reductiedoelstellingen voor antibioticumgebruik durven vooropstellen waar de sector twee jaar geleden nog niet klaar voor leek”, zegt professor Jeroen Dewulf (UGent), tevens voorzitter van AMCRA.

AMCRA, het nationaal kenniscentrum voor antibioticumgebruik en -resistentie bij dieren, is sinds 2012 actief. De sectorbrede aanpak die AMCRA vertegenwoordigt, is uniek in Europa. Ondertussen zijn in andere lidstaten gelijkaardige initiatieven gestart met het oog op een rationeler antibioticumgebruik in de veehouderij. “Een breed gedragen overleg- en actieorgaan werkt”, verklapt voorzitter Jeroen Dewulf de sleutel tot succes. AMCRA wordt financieel mee ondersteund door het Geneesmiddelenagentschap (FAGG) en het Voedselagentschap (FAVV). Op initiatief van AMCRA verschenen onder meer bedrijfsgezondheidsgidsen en formularia voor een goed gebruik van antibiotica in de veehouderij.

De gezamenlijke inspanningen in de strijd tegen antibioticaresistentie resulteerden reeds in een gestage daling van het antibioticumgebruik bij dieren. In 2012 werd volgens het meest recente BelVetSAC-rapport (UGent & FAGG) 277.850 kilo actieve stof antibiotica aangewend in de diergeneeskunde. Dat is 7,1 procent minder dan het jaar voordien. Tussen 2007 en 2012 ging het antibioticumgebruik zelfs 20,3 procent omlaag. Dankzij het BelVetSAC-rapport beschikken we over een gedetailleerd jaarlijks overzicht van de verkochte hoeveelheid antimicrobiële diergeneesmiddelen en van de voormengsels voor gebruik in gemedicineerd diervoeder. Het antibioticumgebruik wordt daarin ook uitgedrukt per kilo geproduceerde biomassa zodat schommelingen in het gebruik niet louter te wijten zouden zijn aan veranderingen in de veestapel. Tussen 2011 en 2012 is de veestapel nauwelijks gewijzigd zodat er ook per kilo geproduceerde biomassa 6,9 procent minder antibiotica gebruikt werden. Toch grijpen veebedrijven in ons land nog altijd meer naar antibiotica dan in de meeste andere Europese landen.

kuiken.kip_geVILT.jpg

De leden van AMCRA willen zich nog sterker engageren en stelden samen een toekomstvisie op. AMCRA 2020 ambieert een “rationeel” antibioticumgebruik in de veehouderij om een verdere toename en verspreiding van antibioticumresistentie te verhinderen. Dat is noodzakelijk om de dieren- en volksgezondheid in de toekomst te vrijwaren. “De voorbije twee jaar is er intensief maar constructief gewerkt aan de nodige adviezen en praktische instrumenten om een verminderd gebruik van antibiotica mogelijk te maken. De tijd was nu rijp om onze ambitie in een aantal cijfermatige streefdoelen vast te leggen”, stelt professor Dewulf.

Evelyne De Graef, coördinator van AMCRA, vindt het een verstandige zet van de sector om niet te wachten op een dwingend

overheidsingrijpen. De reductiedoelstellingen die nu voorliggen, zijn goed doordacht en zullen niet ten koste gaan van de rendabiliteit van de bedrijven of het welzijn van de dieren. In Nederland kwam het initiatief wel van de overheid en botst de sector daardoor sneller aan tegen de grenzen van wat praktisch haalbaar is.
Het plan omvat tien streefdoelen en actiepunten met bijbehorende timing. Uiteraard is dit niet allesomvattend maar dienen heel wat maatregelen of doelstellingen concreet gemaakt te worden. Het kenniscentrum AMCRA staat in voor de verdere invulling ervan, in samenwerking met de bevoegde overheden en de betrokken partijen. Dat zijn ABS, Boerenbond, FWA, BEMEFA, UGent, Pharma.be en het Nederlandstalig deel van de Orde der Dierenartsen. Aan de hand van de gebruiksdata wordt er jaarlijks geëvalueerd, nagegaan in welke mate de doelstellingen gerealiseerd worden en waar en hoe bijsturing zich opdringt.

50% minder antibioticumgebruik tegen 2020

Alle partners binnen AMCRA verbinden er zich toe om te streven naar een halvering van het totale antibioticumgebruik bij dieren tegen 2020. Het antibioticumgebruik in 2011, zoals opgemeten in het BelVetSAC-rapport, geldt als referentie. Jaarlijks is er een gemiddelde reductie van om en bij de zeven procent noodzakelijk om in 2020 uit te komen op min 50 procent. Eens er per diersoort voldoende data en resultaten beschikbaar zijn, kan het vooropgestelde streefdoel verfijnd worden om op termijn onnodig antibioticumgebruik volledig uit te faseren. Voor de verschillende diercategorieën komen er overigens specifieke doelstellingen.

75% minder van de meest kritisch belangrijke antibiotica tegen 2020

Een aantal antibiotica (quinolones en systemisch actieve 3de-4de generatie cefalosporines) zijn voor zowel de dieren- als volksgezondheid van kritisch belang. Daarom wordt er binnen de algemene doelstelling (-50%) gestreefd naar een verder doorgedreven reductie (-75%) van de genoemde producten tegen 2020.

50% minder met antibiotica gemedicineerde voeders tegen 2017

Vanwege de hoge dieraantallen worden antibiotica op intensieve veebedrijven meestal via het voeder (varkens) of het drinkwater (pluimvee) toegediend aan een groep dieren. Voor de gemedicineerde voeders is het de bedoeling dat de halvering van het gebruik al tegen 2017 bereikt wordt. Ook voorziet het toekomstplan dat zo snel als mogelijk (uiterlijk 2016) enkel de dierenarts die het veebedrijf begeleidt gemedicineerde voeders kan voorschrijven.

big_geVILT.jpg

Een omvattend datacollectiesysteem tegen 2016

Begin 2014 is het lastenboek Belpork (Certus) gestart met een datacollectiesysteem voor de varkenssector. Binnenkort zal ook het antibioticumgebruik in de pluimveehouderij geregistreerd worden. Tegen 2016 moeten datacollectiesystemen operationeel zijn die het antibioticumgebruik op ieder landbouwbedrijf (varkens, pluimvee, kalveren en rundvee) kunnen meten. Deze systemen kunnen door de sectoren of door de overheid worden beheerd. Ze moeten echter dezelfde methodologie en berekeningsmethoden gebruiken opdat de data steeds vergelijkbaar zouden zijn met elkaar, en met de data verzameld in de buurlanden. Binnen AMCRA wordt een werkgroep opgericht om ook de mogelijkheden voor datacollectie bij andere diersoorten te bestuderen.

Ieder bedrijf een plan

Synchroon met het invoeren van de datacollectie wordt op ieder veebedrijf dat begeleid wordt door een dierenarts een bedrijfsgezondheidsplan en een plan van aanpak opgesteld. In het bedrijfsgezondheidsplan stelt de begeleidende dierenarts in samenspraak met de veehouder een plan op om de algehele gezondheidsstatus van de dieren te optimaliseren. Dit kan door verbeteringen in het management, huisvesting, bioveiligheid, hygiëne, voeding, vaccinatiestatus, enz. Een diagnose stellen alvorens antibiotica toe te dienen, wordt nog belangrijker, evenals het bijhouden van de ‘diagnosegeschiedenis’ van een bedrijf. Het bedrijfsgezondheidsplan wordt jaarlijks geëvalueerd, waarbij dierenarts en veehouder nagaan in welke mate de gemaakte afspraken gerealiseerd werden.
In het plan van aanpak staat gestipuleerd welke antibiotica in de voorraad aanwezig mogen zijn, hoe deze bewaard moeten worden en voor welke op het bedrijf voorkomende dierziekten de veehouder deze zelf mag toepassen na een initiële diagnose door de begeleidende dierenarts. In dit plan van aanpak wordt steeds rekening gehouden met de aanbevelingen voor behandelingen door AMCRA. Het is bovendien noodzakelijk dat de veehouder voldoende opleiding krijgt met betrekking tot het correct en verstandig gebruik van diergeneesmiddelen.

Veehouders en dierenartsen gebenchmarkt

Per diersoort worden er data verzameld over het antibioticumgebruik. Veehouders en dierenartsen zullen hun antibioticumgebruik of voorschrijf- en verschaffingsgedrag onderling kunnen vergelijken en kunnen toetsen aan nog vast te stellen streefwaarden per diersoort. Een begeleidingsprogramma zal hen aanmoedigen om, daar waar nodig, het antibioticumgebruik te verminderen.

Antibiotica niet voor preventie, alternatieven worden gepromoot

Geen enkel antibioticum zou op de bijsluiter nog een indicatie van preventief gebruik mogen bevatten, met uitzondering van antibioticumgebruik voor en de operatie en droogzetpreparaten voor melkkoeien. Voor de producten waar dit wel nog het geval is, zou de bijsluiter op korte termijn aangepast moeten worden. De AMCRA-leden achten een pan-Europees initiatief aangewezen opdat deze aanpassingen in alle lidstaten zouden gebeuren en omdat heel wat registraties reeds op Europees niveau worden

beheerd.

melkkoe_geVILT.jpg

De farmaceutische industrie belooft geen marketing te voeren rond het preventief inzetten van antibiotica. Het nut en het gebruik van vaccins, gebaseerd op een goede diagnose, wordt daarentegen gepromoot, net zoals alle niet-antibiotica. Daartoe zou het toegelaten moeten worden dat de geneesmiddelenfabrikanten zich met promotie voor vaccins mogen richten tot de verantwoordelijke van de dieren, de veehouders. Vandaag is dergelijke reclame uitsluitend bestemd voor de dierenartsen. Tevens pleit AMCRA 2020 voor een verdere harmonisering van de registratie en beschikbaarheid van diergeneesmiddelen binnen Europa. Daardoor zouden Belgische veehouders toegang krijgen tot meer geregistreerde diergeneesmiddelen, voornamelijk voor minder frequente toepassingen of de in aantal kleinere diersoorten.

Sensibilisatie, tot vervelens toe

AMCRA wil alle betrokkenen met een grote en langdurige sensibilisatiecampagne informeren over de noodzaak van verandering met betrekking tot het antibioticumgebruik, en de beschikbaarheid van alternatieven. Deze sensibilisatiecampagne wordt gevoerd met alle betrokken partijen en via alle mogelijke communicatiekanalen. AMCRA vraagt de overheid om hiervoor de nodige middelen te voorzien.

Transparantie en controle bij verschaffers en gebruikers

Van de bevoegde overheden verlangt AMCRA eveneens dat zij de geneesmiddelenstromen bij dierenarts, veehouder, apotheker en mengvoederfabrikant intensief controleren op de correcte registratie ervan in de datacollectiesystemen en op de toepassing van de geldende wetgeving. Over deze controles dient de overheid regelmatig te rapporteren. Ten aanzien van overtreders moet zij gepast optreden.

Monitoring van antibioticumresistentie

Naast een geïntegreerde aanpak van het gebruik van antibiotica dient ook de resistentie zelf gemonitord en gekoppeld te worden aan gegevens inzake antibioticagebruik. Daartoe moeten alle resistentiedata aanwezig bij bedrijven, overheden, universiteiten, ARSIA/DGZ, labo's,... zo veel als mogelijk publiek beschikbaar gemaakt worden opdat AMCRA deze vervolgens kan bundelen en kan bijdragen tot de analyse en bekendmaking van de resultaten.

Eveneens van belang is dat er gewerkt wordt aan de harmonisatie van de labotesten die bepalen of een kiem al dan niet resistent is voor antibiotica. Zowel de uitvoering van die testen, de interpretatie ervan als de rapportering erover dient meer uniform te gebeuren opdat de resultaten van verschillende labo's vergelijkbaar zouden zijn. AMCRA zal de betrokken overheden en laboratoria samenbrengen om hierover tot geharmoniseerde protocollen te komen. Tot slot vragen alle AMCRA-leden om verder te investeren in onderzoek naar alle factoren (antibacteriële en andere) die de selectie en verspreiding van resistente bacteriën in de hand werken of kunnen tegengaan, en naar de link tussen het gebruik van antibiotica bij dieren en het voorkomen van resistentie bij de mens.

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada